

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Marie Součkové v právní věci žalobkyně: **N. Š.**, zastoupené JUDr. Vladislavou Halodovou, advokátkou se sídlem v Českých Budějovicích, nám. Přemysla Otakara II. 123/36, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem v Praze 5, Křížová 25, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 31. 8. 2006, č. j. 2 Cad 110/2006 – 15,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobkyně brojí včas podanou kasační stížností proti v záhlaví uvedenému rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích, jímž byla zamítnuta její žaloba směřující proti rozhodnutí žalované ze dne 5. 5. 2006, č. X. Rozhodnutím žalovaného správního orgánu byl žalobkyni přiznán od 13. 9. 2004 starobní důchod ve výši 3363 Kč měsíčně podle ust. § 31 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“) a podle čl. 13 a čl. 39 Smlouvy mezi Českou republikou a Ukrajinou o sociálním zabezpečení, uveřejněné pod č. 29/2003 Sb. m. s. (dále jen „Smlouva“); zároveň žalovaná od ledna 2005 upravila žalobkyni důchod na částku 3564 Kč měsíčně a od ledna 2006 na částku 3721 Kč měsíčně. V odůvodnění rozhodnutí žalovaná mj. uvedla, vzhledem k tomu, že k 1. 4. 2003 měla žalobkyně trvalý pobyt na území České republiky, považují se podle čl. 39 Smlouvy doby pojištění získané k tomuto datu

podle předpisů Ukrajiny (tzn. potvrzené ukrajinským nositelem pojištění) za dobu pojištění České republiky.

Krajský soud vycházel při posouzení věci z následujícího skutkového stavu:

Žalobkyně, která je ukrajinské státní příslušnosti, do 1. 8. 1999 pracovala na Ukrajině a byla důchodově zabezpečena ukrajinským nositelem pojištění. Od 18. 5. 1999 má žalobkyně povolen trvalý pobyt na území České republiky a od tohoto data pracovala výlučně jen v České republice. Dne 13. 9. 2004 podala žalobkyně žádost o přiznání starobního důchodu podle ust. § 31 zákona o důchodovém pojištění. Potvrzením doby pojištění ukrajinského nositele pojištění je doložena doba pojištění žalobkyně na Ukrajině od 1. 2. 1969 do 1. 8. 1994, v období od 2. 8. 1994 do 18. 6. 2000 byla žalobkyně nepojištěna. Na území České republiky byla zaměstnána v době 19. 6. 2000 do 5. 1. 2003 u spol. s r. o. S. H., dále v období od 24. 3. 2003 do 31. 12. 2003 a v období od 16. 1. 2004 do 31. 8. 2004 u a. s. A. v P. V součtu dosahují doba pojištění v České republice a doba pojištění podle potvrzení ukrajinských úřadů 36 roků získaného pojištění.

Uvedený skutkový stav pak krajský soud posoudil stejně jako žalovaná podle příslušných ustanovení Smlouvy, Správního ujednání k provádění Smlouvy mezi Českou republikou a Ukrajinou o sociálním zabezpečení, uveřejněné pod č. 96/2003 Sb. m. s. (dále jen „Správní ujednání“), a zákona o důchodovém pojištění. Vzhledem ke skutečnosti, že žalobkyně byla po určitou dobu pojištěna na území Ukrajiny, jedná se o věc s cizím prvkem a je proto nutno postupovat podle citované mezinárodní smlouvy.

Podstata uplatněných žalobních námitek žalobkyně směřovala do vyloučení dob pojištění získaných podle právních předpisů Ukrajiny pro účely výpočtu osobního vyměřovacího základu. Žalobkyně předně namítala nesprávnou aplikaci článku 13 Smlouvy a rozpor v postupu žalované při výpočtu dávky s ust. § 16 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění. Dle názoru žalobkyně mělo být rozhodováno podle čl. 14 a čl. 15 Smlouvy, podle kterého jí měl být přiznán dílčí důchod. Jako spornou otázku tedy krajský soud uvažil, zda žalobkyni vznikl nárok na starobní důchod na základě dob pojištění získaných výlučně podle českých právních předpisů či jedná-li se o dávku, na kterou nárok může vzniknout pouze s přihlédnutím k dobám pojištění získaným podle právních předpisů druhé smluvní strany.

Podle článku 13 Smlouvy jsou-li podle právních předpisů jedné smluvní strany splněny podmínky nároku na důchod i bez přihlédnutí k dobám pojištění získaným podle právních předpisů druhé smluvní strany, stanoví příslušná instituce první smluvní strany důchod výlučně na základě dob pojištění získaných podle jejích právních předpisů. Podle ust. čl. 39 odst. 4 Smlouvy jsou přitom doby pojištění získané podle právních předpisů smluvních stran jejich občany ke dni vstupu Smlouvy v platnost považovány za doby pojištění té smluvní strany, na jejímž území měl občan k uvedenému datu, nebo naposledy před tímto dnem, trvalý pobyt.

Jelikož měla žalobkyně ke dni 1. 4. 2003 (datum vstupu Smlouvy v platnost) trvalý pobyt v České republice, jsou veškeré doby pojištění získané před tímto datem podle ukrajinských právních předpisů považovány dle ust. § 39 odst. 4 Smlouvy za české doby pojištění a pro účely důchodového pojištění (vzniku nároku) jsou hodnoceny podle zákona o důchodovém pojištění. Žalobkyně získala v součtu 36 roků pojištění a tím splnila podmínky nároku na požadovaný starobní důchod podle českých předpisů, konkrétně ust. § 31 odst. 1

písm. a) zákona o důchodovém pojištění. V případě žalobkyně nebylo nutno přihlídnout k dobám pojištění získaným na Ukrajině a tedy aplikovat čl. 14 a čl. 15 písm. b) Smlouvy.

Ohledně výpočtu důchodu podle názoru soudu žalovaná v posuzované věci správně uplatnila čl. 18 Smlouvy. Vzhledem k přednosti citované Smlouvy před vnitrostátním právem, se žalobkyně ve vztahu ke stanovení vyměřovacího základu nemůže dovolávat ust. § 16 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění s požadavkem do osobního vyměřovacího základu zahrnout též vyměřovací základ získaný z doby působení žalobkyně v pracovním procesu na Ukrajině. Obdobně je vyloučena i aplikace ust. § 16 odst. 4 a 5 zákona o důchodovém pojištění pro existenci speciálního ustanovení mezinárodní smlouvy o výpočtu důchodu. Podle čl. 7 Správního ujednání instituce smluvní strany pro výpočet důchodu nepřihlíží k výdělkům získaným v době, kdy osoba podléhala právním předpisům druhé smluvní strany a tato doba se dle výslovného znění pro stanovení vyměřovacího základu vylučuje. Se zřetelem k uvedenému čl. 7 Správního ujednání nelze při výpočtu důchodu výdělek dosažený žalobkyní na Ukrajině postupem podle čl. 18 smlouvy zohlednit. Nedošlo dle názoru soudu ani k porušení čl. 6 Smlouvy, neboť se v posuzované věci uskutečnila součinnost mezi českým a ukrajinským nositelem pojištění v zájmu zjištění doby pojištění.

Z ve všech uvedených důvodů neshledal krajský soud napadené rozhodnutí žalované nezákonné, nezjistil porušení předpisů procesní povahy, tak i žalovanou byly pro účely rozhodování opatřeny veškeré nezbytné podklady požadované podle mezinárodní smlouvy. Proto krajský soud žalobu jako nedůvodnou podle ust. § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.

Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích napadla žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) kasační stížností z důvodů obsažených v ust. § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Stěžovatelka napadá postup žalované, kdy jí nebyl přiznán dílčí důchod ve smyslu čl. 15 písm. b) Smlouvy a zároveň jí byl znemožněn vznik nároku na dílčí důchod na Ukrajině, ačkoliv jí plný důchod byl stanoven bez zohlednění výdělků, kterých dosáhla na Ukrajině. Tím, že stěžovatelce byl plný důchod stanoven pouze z vyměřovacích základů za necelé čtyři roky, kdy pracovala v České republice, došlo k zásadnímu snížení jejího nároku na starobní důchod, přestože řádně pracovala celý svůj život. Tento postup žalované shledává nezákonným zejména z důvodu porušení ustanovení čl. 4, 13, 14 a 15 Smlouvy a § 16 zákona o důchodovém pojištění. Stěžovatelka je také přesvědčena, že došlo k porušení zásady legality a zákonných principů právního státu. Podle názoru stěžovatelky v řízení před žalovaným správním orgánem došlo k porušení předpisů upravujících správní řízení, když si správní orgán neopatřil všechny nezbytné podklady pro vydání rozhodnutí, především nezjistil výši vyměřovacích základů za dobu jejího pojištění získanou dle právních předpisů Ukrajiny a krajský soud měl z tohoto důvodu napadené rozhodnutí žalované zrušit. Na základě výkladu jednotlivých ustanovení Smlouvy jak krajským soudem, tak žalovanou, považuje tuto Smlouvu za protiústavní porušující základní lidská práva, zejména čl. 30 Listiny základních práv a svobod. Stěžovatelka má za to, že Správní ujednání nemá povahu mezinárodní smlouvy mající přednost před zákonem, ani obecně závazného právního předpisu. Z uvedených důvodů stěžovatelka navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Vyjádření žalované ke kasační stížnosti nebylo podáno.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a stěžovatelka v ní namítá důvod podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.; rozsahem a důvody kasační stížnosti je Nejvyšší

správní soud podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán. Nejvyšší správní soud přitom neshledal vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost není důvodná.

Kasační stížnost byla podána z důvodu podle ust. § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s., tj. pro nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení; pro vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, měl napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit, a nakonec pro nepřezkoumatelnost spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Předně stěžovatelka spatřuje pochybení žalované v tom, že při rozhodování o jejím nároku na starobní důchod aplikovala v návaznosti na čl. 39 odst. 4 Smlouvy čl. 13 Smlouvy, na jehož základě stanovila stěžovatelce starobní důchod výlučně na základě dob pojištění získaných podle českých právních předpisů a doby pojištění na Ukrajině pro stanovení vyměřovacího základu vyloučila, tzn. dosažené výdělky na Ukrajině nezhodnotila.

Nejvyšší správní soud se ztotožňuje s právním závěrem krajského soudu o nedůvodnosti této námitky. Vzhledem k tomu, že stěžovatelka měla k 1. 4. 2003 trvalý pobyt na území České republiky, považovaly se dle čl. 39 odst. 4 Smlouvy doby pojištění získané k tomuto datu podle právních předpisů Ukrajiny, tedy potvrzené ukrajinským nositelem pojištění, za doby pojištění České republiky. Veškerou dobu pojištění získanou na území Ukrajiny získala stěžovatelka před uvedeným datem platnosti Smlouvy. Vzhledem ke znění citovaného přechodného ustanovení čl. 39 odst. 4 Smlouvy nebyl možný jiný postup žalované, než přistoupit k aplikaci čl. 13 Smlouvy, protože podle českých právních předpisů byly splněny podmínky nároku na důchod bez přihlédnutí k dobám pojištění získaným podle právních předpisů Ukrajiny. Navíc ve věci stěžovatelky by nebylo ani možno pro vznik nároku na důchod přihlédnout k dobám pojištění získaným podle právních předpisů Ukrajiny, neboť s poukazem na čl. 39 odst. 4 Smlouvy všechny její vykázané doby pojištění byly považovány za české doby pojištění. Ustanovení čl. 14 Smlouvy a následný výpočet dílčího důchodu podle čl. 15 Smlouvy by se v případě stěžovatelky mohl uplatnit pouze ve vztahu k dobám pojištění podle právních předpisů Ukrajiny získaným až po datu platnosti Smlouvy, současně za splnění dalších podmínek zakotvených v těchto člancích Smlouvy.

Ve většině mezinárodních smluv o sociálním zabezpečení, které má Česká republika uzavřeny, se doba pojištění získaná v druhém smluvním státě započítává pro nárok do celkové doby pojištění, avšak pro stanovení vyměřovacího základu je tato doba vyloučena a k dosaženým výdělkům se nepřihlíží. Na obdobném principu je také založena předmětná mezinárodní Smlouva s Ukrajinou. Doby pojištění získané podle právních předpisů Ukrajiny, započtené stěžovatelce podle čl. 39 odst. 4 Smlouvy, tak měly význam pro stanovení procentní sazby výpočtového základu podle ust. § 33 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění, z hlediska výpočtu osobního vyměřovacího základu se však jednalo o doby vyloučené. Takováto úprava je v oblasti mezinárodních smluv o sociálním zabezpečení běžná a předchází se jí nejen právním a technickým problémům spojeným s případnou transformací výdělků pro výpočty důchodů v různých smluvních státech, ale slouží i k ochraně pojištěnců,

jimž se při vyloučení uvedených dob nerozměňuje průměrný výdělek (či vyměřovací základ) vypočtený podle předpisů jedné smluvní strany. V konkrétním případě stěžovatelky je pak možno poukázat i na skutečnost, že úprava obsažená v čl. 18 Smlouvy a návazně na to v čl. 7 odst. 1 Správního ujednání je zcela konsekventní s obdobnou úpravou vyloučených dob v případě stěžovatelky v ust. § 16 odst. 4 písm. b) zákona o důchodovém pojištění, a nelze tedy nikterak dovodit stěžovatelkou namítané porušení zásady legality a zákonných principů právního státu.

Na základě výše uvedeného Nejvyšší správní soud nepřisvědčil stížní námitce stěžovatelky ohledně nedostatečného opatření podkladů pro vydání rozhodnutí žalovanou, kdy žalovaná měla podle názoru stěžovatelky při zjišťování skutkového stavu porušit zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost napadeného správního rozhodnutí. Vzhledem k zákonem a mezinárodní smlouvou stanovenému postupu stran zhodnocování jednotlivých výdělků stěžovatelky pro výpočet daného důchodu, žalovaná nezjišťovala výši vyměřovacích základů za dobu pojištění získanou podle právních předpisů Ukrajiny a zatím účelem nebyla povinna si opatřit namítané doklady od ukrajinského nositele pojištění. Žalovaná tedy neporušila právní předpisy upravující správní řízení a krajský soud nepochybil, pokud z tohoto důvodu rozhodnutí žalované nezrušil.

Jestliže až nyní v podané kasační stížnosti stěžovatelka opírá důvody, pro které mělo být rozhodnutí správního orgánu zrušeno, o protiústavnost právních předpisů, jež byly na její případ aplikovány a obecnou právní nezávaznost Správního ujednání, jedná se o důvody podle ust. § 104 odst. 4 s. ř. s. nepřipustné, neboť je stěžovatelka neuplatnila v řízení před soudem, jehož rozhodnutí je přezkoumáváno, ač tak učinit mohla. Jen na okraj tedy Nejvyšší správní soud upozorňuje, že s touto otázkou se vypořádal již ve svém rozsudku č. j. 3 Ads 43/2006 – 105 ze dne 23. 5. 2007 dostupném na www.nssoud.cz.

Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že stěžovatelkou uplatněné důvody kasační stížnosti podle ust. § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. nebyly shledány, a proto kasační stížnost jako nedůvodnou dle ust. § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle ust. § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s., neboť neúspěšné stěžovatelce náhrada nákladů řízení nepřisluší a žalované v dané věci náhradu nákladů řízení nelze ze zákona přiznat.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 5. září 2007

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu

